

РЕЦЕНЗИЈА

**НА РАКОПИСОТ „АПАРАТИ И ИНСТРУМЕНТИ ВО ЗАБОТЕХНИЧКАТА
ЛАБОРАТОРИЈА“ ОД АВТОРИТЕ ПРОФ. Д-Р КИРО ПАПАКОЧА, ДОЦ.
Д-Р МИХАЈЛО ПЕТРОВСКИ, АС. Д-Р ЉУБИЦА ПРОШЕВА, ЛАБ. Д-Р
ПАВЛЕ АПОСТОЛОВСКИ И ЛАБ. КИРИЛ МИТЕВСКИ, ФАКУЛТЕТ ЗА
МЕДИЦИНСКИ НАУКИ, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП**

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, како и Одлуката бр. 2002-92/7 од 300. редовна седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки, одржана на 20.3.2023 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- д-р Ерол Шабанов, редовен професор во пензија, област стоматолошка протетика;

- д-р Катерина Златановска, вонреден професор, вработена на Факултетот за медицински науки, Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, област стоматолошка протетика

за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис „Апарати и инструменти во заботехничка лабораторија“ од авторите проф. д-р Киро Папакоча, доц. д-р Михајло Петровски, ас. д-р Љубица Прошева, лаб. д-р Павле Апостоловски и лаб. Кирил Митевски, наменет за студентите на прв циклус студии Забен техничар-протетичар (стручни студии) при Факултетот за медицински науки на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот: Учебникот „АПАРАТИ И ИНСТРУМЕНТИ ВО ЗАБОТЕХНИЧКАТА ЛАБОРАТОРИЈА“ е наменет за студентите на студиската програма Забен техничар-протетичар, стручни студии од прв циклус. Приложениот ракопис (учебник) е во целост осмислен и реализиран според наставниот план и програма за предметот Апарати и инструменти во заботехничка лабораторија 1, кој се изучува на студиите од прв циклус на додипломска настава на Студиската програма за забен техничар протетичар, во вториот семестар со 2+2+1 неделен фонд на часови и 4 кредити и на предметот Апарати и инструменти во заботехничка лабораторија 2 на стручните студии за забен техничар-протетичар на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, трети семестар со 2+2+1 неделен фонд на часови и 6 кредити.

Целокупниот ракопис доставен за рецензија претставува комплетен материјал претставен во една логичка целина, преку кој студентите ќе имаат можност да ја изучуваат и совладаат предметната материја и да се стекнат со практични познавања, според поставените барања на ЕКТС системот. Учебникот е напишан на соодветен стил кој би овозможил успешно совладување на материјалот за горенаведените предмети.

Податоци за обемот ракописот: Учебникот се состои од 174 страници во A4 формат, приспособени според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип. Приложениот ракопис содржи вкупно 151 илустрација (фотографии) со кои сликовито се надополнува текстот. Текстот на учебникот е конципиран во два дела, за секој семестар во кој се изучува предметот, при што секој дел содржи по 10 поглавја. Од овој аспект, слободно можеме да заклучиме дека обемот на учебникот по содржина ги задоволува критериумите според бројот на часови и дадените кредити за предметите апарати и инструменти во заботехничка лабораторија 1 и апарати и инструменти во заботехничка лабораторија 2.

Тргувајќи од фактот што досега не постои комплетен учебник кој би ги задоволил потребите на студентите по овој предмет, ја наметнува и потребата од пишување на еден ваков учебник, наменет првенствено за студентите од студиската програма Забни техничари-протетичари, но истиот може да им послужи и за студентите на Дентална медицина, како и за студентите запишани на специјалистички студии Забен техничар-протетичар, со цел продлабочување на стекнатите знаења. Поради недовилниот квантум на учебници или пак учебни помагала кои ја опфаќаат оваа материја, како и можноста за совладување на основните теоретски и практични познавања, оваа скрипта е вистинска потреба за студентите. Притоа, авторите на едноставен начин со јасен стил, концизност и чиста мисла ја приложуваат обработената материја.

Краток опис на содржината: Материјалот од овој учебник во комплетност корелира со наставната програма. Со совладување на материјалот елабориран во овој учебник им се овозможува на студентите стекнатите знаења да ги применат во понатамошната нивна пракса. Содржините се конципирани како тематски целини, зачуван е принципот на постапност, темите се јасно обработени и илустрирани со соодветни фотографии, со што се овозможува системско совладување на сите апарати инструменти, со кои секој забен техничар работи во рамките на својата секојдневна пракса.

Во првиот дел од учебникот обработени се тематските единици кои се изучуваат по предметот Апарати и инструменти во заботехничка лабораторија 1, поместени во вкупно десет поглавја.

Во првата глава авторите даваат краток пресек на историскиот развој на апаратите и инструментите кои се користеле во минатото, на првите заботехнички изработки и секако на создавањето на забната техника како струка и наука.

Во второто поглавје, авторите ги прикажуваат стандардите кои треба да ги исполнува една заботехничка лабораторија. На почетокот е даден приказ за организацијата на заботехничката лабораторија, по што се опишани стандардите за просторно и техничко опремување на заботехничка лабораторија. Во ова поглавје се опишани основните апарати и инструменти кои треба да ги содржи една заботехничка лабораторија, а посебен аспект е дадено на новите технологии во забната техника, како и на описот на различните типови на оклудатори и артикулатори.

Во третото поглавје на приложениот ракопис, на едноставен и краток начин, прикажани се стандардите кои е потребно да ги задоволуваат материјалите и апаратите кои се користат во заботехничката лабораторија.

Во четвртото поглавје опишани се основните постулати за безбедност на работата во заботехничката лабораторија, заедно со можностите за одржување на апаратите и инструментите, работниот простор и место. Дадена е дефиниција за ергономијата и нејзината примена во заботехничката лабораторија, како и на можностите за заштита на здравјето на секој еден забен техничар.

Петтото поглавје се однесува на апаратите и инструментите кои се користат за работа со восок и маси за вложување. Презентиран е опис на секој апарат, при што презентирани се и техничките карактеристики на истите. Текстот е богато илустриран со бројни фотографии со цел полесно препознавање на инструментите и апаратите.

Шестото поглавје од овој учебник авторите го насочиле кон апаратите и инструментите кои служат за леење и дублирање, како две значајни постапки во секојдневната работа во забната техника.

Во седмото поглавје, слично како и на претходното, опишани се посебно инструментите, а посебно апаратите кои се користат за работа во восок. Опишани се и презентирани и основните технички карактеристики на апаратите. Ова поглавје исто така изобилува со бројни фотографии.

Во осмото поглавје, објаснети се и опишани апаратите и инструментите кои се користат за леење и вложување. Во овој дел даден е опис на бројни инструменти и апарати со кои забните техничари може да се сретнат во текот на изведувањето на овие две постапки. Текстот ги презентира и основните технички карактеристики на апаратите и прикажува соодветна фотографија на секој опишан апарат.

Во рамките на деветтото поглавје обработена е материја која се однесува на материјалите и инструментите кои се користат за фасетирање. Во овој дел се опишани и инструментите и апаратите за фасетирање на вештачките изработки, а презентирани се и различните инструменти потребни за моделирање на истите.

Во последното десетто поглавје од првиот дел на овој учебник даден е опис на апаратите за планирање и фрезување на протетски надоместоци, односно презентирани се паралелометарот и фрез апаратот.

Во делот од учебникот кој е означен како втор дел обработени се тематските единици кој се изучуваат по предметот апарати и инструменти во заботехничка лабораторија 2, претставени исто така преку десет поглавја.

Во првата глава на вториот дел, односно во единаесеттото поглавје, авторите даваат приказ на апаратите и инструментите кои се користат за обработка на готовите протетски изработки. Опишани се основниот изглед и техничките карактеристики на сите инструменти кои може да послужат за таа намена. Ова поглавје, како и сите претходно е збогатено со бројни автентични фотографии.

Во дванаесеттото поглавје, опишани се апаратите и инструментите кои служат за лемење и пунктирање. Посебен дел од ова поглавје е насочен кон употребата на ласерската светлина во заботехничката лабораторија.

Во тринаесеттото поглавје на приложениот ракопис направен е опис на апаратите и инструментите кои се користат за завршна обработка на протетските надоместоци, односно за полирање. Ова поглавје од учебникот изобилува со фотографии, со цел полесно согледување на разликите меѓу различните инструменти и апарати.

Во четринаесеттото поглавје опишани се две групи на апарати и тоа апаратите за полимеризација и апаратите за печење на масите за фасетирање. Посебен дел од ова поглавје е насочен кон апарати за печење и леење на керамичките маси, како најкористени во рамките на секојдневната заботехничка пракса.

Петнаесеттото поглавје се однесува на апаратите и инструментите кои се користат за чистење и кондиционирање на протетски конструкции. Во текстот е даден опис на секој апарат, при што презентирани се и техничките карактеристики на истите.

Шеснаесеттото поглавје од овој учебник се однесува на апаратите и системите кои служат за дигитална изработка и компјутерско дизајнирање на стоматопротетски конструкции. Во овој дел од учебникот опишан е целокупниот процес на изработка на протетски помагала со помош на CAD/CAM технологијата.

Седумнаесеттото поглавје е насочено кон денталната фотографија. Даден е краток историски преглед и начинот на кој се формираат сликите во фотографските апарати. Посебен сегмент на ова поглавје е дигитално дизајнираната насмевка.

Во осумнаесеттото поглавје презентирани се оптичките дигитални отпечатоци и лицевите скенери. Ова поглавје е особено значајно пред се поради брзиот напредок на забната техника, при што овие апарати ќе станат незаменлив дел од секојдневната работа.

Во рамките на деветнаесеттото поглавје презентирани се апаратите кои се користат за визуализација во забната техника. Во овој дел се опишани различните типови на лупи, стеромикроскопот и камери.

Во последното поглавје од овој учебник е даден пис на апаратите за глодање и 3D печатење на стоматопротетски изработки. Во ова поглавје опишани се апаратите, инструментите и методи за компјутерско глодање и 3D печатење во рамките на заботехничките лаборатории.

Во завршниот дел на овој учебник дадена е користената литература при што може да се забележи дека при изработката на истиот цитирана е литература која се состои од учебници, учебни помагала и научни и стручни трудови од понов датум од светско и балканско потекло.

Согледувајќи ги сите сегменти на предадениот ракопис, впечатокот е дека истиот ја постигнал својата основна цел - студентите да ги совладаат основните знаења за апаратите и инструментите кои би ги користеле понатаму во текот на својата кариера како забни техничари. Ракописот нуди можност студентите да се запознаат со основните апарати инструменти кои се користат во заботехничката лабораторија, како и со бројни термини и процеси кои ќе бидат имплементирани во останатите стручни предмети кои се дел од оваа студиска програма. Исто така, ракописот ги задоволува критериумите за објавување и од таа причина, Рецензентската комисија дава предлог истиот да биде категоризиран како учебник.

Може да се забележи исто така дека ракописот „Апарати и инструменти во заботехничка лабораторија“ од проф. д-р Киро Папакоча, доц. д-р Михајло Петровски, ас. д-р Љубица Прошева, лаб. д-р Павле Апостоловски и лаб. Кирил Митевски е пишуван на литературен македонски јазик, а стилот е лесен и разбирлив.

Материјалот е добро стручно и научно обработен, збогатен со најнови сознанија од современата стручна литература и богато е илустриран со фотографии, што го прави прегледен и лесно разбирлив за студентите. Концепциски е адекватно обмислен, а содржините едноставно прикажани што остава впечаток на лесно апликативна материјал.

Врз основа на гореизнесеното, Комисијата го предлага следниов

ЗАКЛУЧОК

Приложениот ракопис „Апарати и инструменти во заботехничка лабораторија” од авторите проф. д-р Киро Папакоча, доц. д-р Михајло Петровски, ас. д-р Љубица Прошева, лаб. д-р Павле Апостоловски и лаб. Кирил Митевски е во целост во согласност со наставната материја предвидена во програмата за предметите Апарати и инструменти во заботехничка лабораторија 1 и 2 за студентите на прв циклус студии Забен техничар-протетичар на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев” – Штип. Концизно со употреба на едноставен јазик и лесен стил, авторите се потрудиле да ја презентираат материјата на студентите, за што полесно совладување на методските единици. Приложениот ракопис во целост ги задоволува критериумите за учебник и условите за издавање на учебник, пропишани според Правилникот за единствените основни остварувања на издавачка дејност на Универзитетот „Гоце Делчев” – Штип.

Рецензентската комисијата има особена чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки ракописот „Апарати и инструменти во заботехничка лабораторија” од авторите проф. д-р Киро Папакоча, доц. д-р Михајло Петровски, ас. д-р Љубица Прошева, лаб. д-р Павле Апостоловски и лаб. Кирил Митевски да биде издаден како учебник за студентите на прв циклус стручни студии за забен техничар-протетичар на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев” – Штип.

Рецензенти

Проф. д-р Ерол Шабанов, с.р.

Проф. д-р Катерина Златановска, с.р.